

Perspectivile macroeconomice obliga bancile din România sa-și ajusteze strategia. Care sunt zonele vulnerabile la care trebuie sa fie atente?

Dupa aproape un deceniu de creștere foarte puternica a PIB-ului, România se pregatește pentru o încetinire economica brusca. Potrivit raportului Comisiei Europene din 11 noiembrie 2022, România va încheia anul 2022 cu o creștere de 5,8% a PIB-ului, semn al unei redresari economice post-pandemie, bazata în principal pe consumul intern. Pe de alta parte, însa, creșterea estimata a PIB-ului pentru 2023 este de sub 2%, cu perspective mai degraba negative, în condițiile în care România a întârziat conceperea și implementarea Planului Național de Redresare și Reziliența (PNRR), ceea ce duce la o scadere a investițiilor viitoare. Potrivit Comisiei Europene, este de așteptat ca România sa nu beneficieze de sprijin semnificativ extern. Se preconizeaza ca inflația se va menține ridicata pe tot parcursul anului 2023, iar reducerea deficitului comercial, aflat la cel mai înalt nivel din toate timpurile, va ramâne o provocare, având în vedere contextul macroeconomic și alegerile din 2024.

În raportul de țara din 26 septembrie 2022, Fondul Monetar Internațional (FMI) recomanda României sa implementeze masuri de disciplina fiscala prin reducerea cheltuielilor (inclusiv legate de plafonarea prețurilor la energie), creșterea impozitarii (venituri personale, TVA) și devalorizarea leului. Propunerile de masuri de austeritate din partea FMI vor reduce, desigur, veniturile disponibile și, în consecința, vor duce la o dinamica scazuta a creșterii PIB-ului bazate pe consum. Conform raportului ING CEEMEA FX Outlook 2023, leul se va deprecia semnificativ în prima jumatate a anului 2023.

De asemenea, din punct de vedere geopolitic, România, la fel ca Polonia, se afla în imediata apropiere a conflictului generat de Rusia. Nu este o coincidența faptul ca, în 2023, România își va mari cheltuielile pentru aparare la 2,5% din PIB, urmând aceeași direcție ca Polonia de a aloca un buget mai generos acestui domeniu. Tensiunile geopolitice vor continua, în contextul în care Republica Moldova se confrunta cu o amenințare din ce în ce mai mare din partea Rusiei, iar regiunea, cu o probabilitate mai mare de contagiune.

Acestea fiind spuse, se pare ca prognoza macroeconomica pentru România este înca mai optimista decât perspectivele generale privind Uniunea Europeana. Potrivit CNBC, „zona euro va trece printr-o perioada de recesiune profunda și se va redresa dificil și lent”. Articolul citeaza declarațiile lui Christine Lagarde, Președinta Bancii Centrale Europene (BCE), cu privire la probabilitatea crescuta de recesiune, precum și pe ale economiștilor BCE cu privire la o recesiune „profunda” în primul semestru al anului 2023, urmata de o redresare lenta, din cauza dinamicii pieței de energie și a întreruperilor înregistrate pe lanțurile de aprovizionare. Articolul subliniaza creșterea negativa a PIB-ului Germaniei în 2023, de -1%, iar anterior, am asistat la scenariile sumbre pentru Italia, în

timp ce Austria și Belgia deja înregistrează contracție economică, potrivit estimărilor.

Perspectivile macroeconomice privind UE și România determină sectorul bancar să-și ajusteze strategia. Bancile din România vor intra în această etapă de corecție mai bine capitalizate decât oricând, însă vor exista zone vulnerabile la care trebuie să fie atente.

Autoritățile de supraveghere au cerut bancilor să-și reevalueze strategia și modelul de business pentru a asigura viabilitatea strategiei actuale și a profitabilității, ținând cont de apetitul pentru risc al bancilor. Pentru a recalibra eficient strategia și a avea un model de afaceri viabil (pe termen scurt, mediu și lung), bancile trebuie să-și alinieze apetitul pentru risc la mediul concurențial în care activează și la proiecțiile financiare. Cele mai mari provocări legate de proiecțiile financiare sunt calitatea activelor și modelul de înregistrare a provizioanelor. După ce bancile au avut trei ani extraordinari, dar pe ale căror cifre, din păcate, nu se pot baza, deoarece ele nu reflectă calitatea reală a activelor - din cauze multiple, care includ măsurile de sprijin guvernamental, precum moratoriile, ce fac ca împrumuturile neperformante să nu fie încă vizibile în bilanțuri -, acum trebuie să-și recalibreze metodologia IFRS9 și modelele de provizionare.

La fel ca în toate statele UE, autoritățile locale de supraveghere și autoritatea națională de rezoluție presează bancile să se conformeze cerințelor minime de fonduri proprii și de pasive eligibile (MREL). Situația actuală a piețelor europene de capital și monetare face ca emisiunea de obligațiuni MREL de către creditorii români să fie un demers deosebit de costisitor, punând presiune suplimentară asupra potențialei profitabilități a modelului de business.

Prezența bancilor românești în Republica Moldova (prin filiale ori sucursale ale bancilor cu capital românesc sau ale subsidiarelor din România ale bancilor din zona euro) provoacă îngrijorare din punctul de vedere al capacității de asigurare a continuității și de reluare a activității în cazul în care conflictul s-ar extinde în Republica Moldova. Presiunea geopolitică obligă bancile să-și evalueze opțiunile de gestionare a prezenței în această țară – pot să iasă de pe acea piață sau să se protejeze cu ajutorul unui mod hibrid și mai riguros de asigurare a continuității businessului. Experiența din Ucraina a dat câteva lecții valoroase bancilor europene și românești.

Înrăutățirea climatului economic a generat creșterea riscului de credit și va duce la deteriorarea calității portofoliilor de credite. Trecerea unor active din categoria I (credite care nu au suferit creșteri semnificative ale riscului de credit) în categoria a II-a (debitori cu un risc crescut față de cel previzionat la momentul acordării creditului) sau o trecere din categoria a II-a în cea de-a III-a (credite neperformante) va influența previziunile bancilor privind provizioanele și, într-un scenariu pesimist, le va crește rata de credite neperformante. În ambele cazuri, bancile au nevoie de un cadru ajustat de indicatori cu ajutorul cărora să identifice din timp creditele care au nevoie de restructurare. De asemenea, ele trebuie să ia inițiativa și să-și facă un plan de optimizare a bilanțului care include vânzarea de credite neperformante. Cadrul fiscal actual ridică obstacole în acest sens, așadar este nevoie de atenție sporită privind modul în care autoritatea de reglementare se coordonează cu statul pentru a oferi bancilor posibilitatea de a renunța la expunerile neperformante costisitoare.

În ciuda turbulențelor geopolitice și financiare, BCE și BNR au dat dovadă de un apetit scăzut față de încetinirea procesului de tranziție verde. Dimpotrivă, BCE a dat un ultim avertisment bancilor din zona euro și le-a cerut să-și identifice, raporteze și gestioneze vulnerabilitățile, în timp ce BNR pregătește un cadru foarte elaborat de supraveghere în privința riscurilor climatice, care va genera și el provocări bancilor din România. Cadrul de supraveghere privind riscurile climatice din România va fi primul de acest gen din UE, conform așteptărilor. Bancile vor trebui, în esență, să își re-segmenteze portofoliile pe baza unor indicatori privind riscurile climatice, a unei modalități de cuantificare a riscurilor și a strategiei de abordare a acestora.

De asemenea, bancile din România vor trebui să-și intensifice eforturile de asigurare a protecției în fața riscurilor cibernetice. Intensificarea războiului cibernetic și situația geopolitică instabilă cresc mai mult decât oricând riscul de contagiune în Europa Centrală și în România, inclusiv prin măsuri neconvenționale, cum ar fi atacurile

cibernetice. Deși bancile din România au făcut progrese, procesul accelerat de transformare digitală din ultimii ani le face mai vulnerabile decât oricând.